Antonium Gabrielem *lib.3. de commun. conclus. conclusione prima*, ubi latissimè, & *conclus. 5. n. 18.* & vide etiam *conclus. 2. & 3.*

Guid. Pap. *in quæstione. 556.*

Romanum *figulari 475.*

Socinum Seniorem *in consilio 76. num. 121. cum sequentibus, lib. primo*, & *in consilio 266. n. 49. cum sequentibus, l. 2.*

Alexandrum *in consilio. 2. num. 14. cum sequentibus, lib. primo.*

Socinum juniorem *in consilio 65. ex num. 3. cùm sequentibus, lib. 2.*

Curtium juniorem *in consilio primo, ex n. 20. cum sequentibus, prima parte.*

Paulum Parisium *in consilio primo, n. 49. cum sequentibus, lib. primo.*

Rolandum *in consilio 69. num. 23. & sequentibus, lib. 2.*

Cravetam *in consilio. 299. per totum*, & *in consilio. 5. n. 4.* & *in consilio. 135. n. 21. cum sequentibus*, & *in consilio. 241. n. 13.* ubi considerat aliquas causas, ex quibus permissum sit tolli jus quæsitum per principem.

Capicium *decisione. 108.*

Fortunium Garsiam, qui optimè, & latè in proposito loquitur *in l. Gallus*, §. *& quid si tantum, columna. 137. cum pluribus sequentibus, ff. de liberis & posthumis.*

Joannem Lecirier, qui etiam latissimè loquitur in proposito hujus materiæ, *de primogen. lib. 3. quæstione 7.*

Burgos de Pace, qui etiam latissimè prosequitur hanc materiam, *in prœmio legum Tauri, ex n. 323.* cum *pluribus sequentibus*, & *in consilio 26. n. 7.*

Jacobum Philippum Portium *lib. primo, commun. sentent. regula 43. colum. 21.*

Petrum de Peralta *in l. 3. ff. de hæredibus instituendis, ex n. 146. cum seq.*

Menchacam *de successionum creatione, lib. primo. §. 1. n. 29. cum sequentibus, & controversiarum illustrium, lib. primo, cap. 12. per totum.* Qui, ut videbis, in nonnullis adversatur his, quæ loco statim referendo annotavit Didacus Covarruvias.

Barthol. Romul. *in tractat. de testat. præcep. 60. extra famil. alie. prohibend. ad §. divi, n. 223. cum sequentib.* usque ad *finem.*

Gregorium Lopez *in l. prima, titulo primo, verbo*, ante siete, *in fine*, & *in l. 31. titulo 9.* Glossa magna *columna 11. partita 6.* & *in l. 3. titulo 13. verbo*, mugeres, *columna 8.* & *9. eadem partita 6.* & *in lib. 6. titulo 12. verbo*, que la nopudiesse vender, *colum. 3. partit. 6.*

Didacum Covarruviam, *variarum, lib. 3. cap. 6. per totum*, qui videndus est ex proposito; ibi namque in præcipuis hujus capitis dubiis, omnia quæcunque pro Principe, & contra Principis potestatem fundamenta esse possunt, adducit; & tandem *n. 5.* veriorem sententiam esse dicit, ut Princeps regulariter, minimè possit testamentis privatorum derogare, nec eorum leges & conditiones tollere, nec immutare: postmodùm verò *n. 6.* & *7.* id limitat, & declarat, nisi fiat ex causa publicæ, non privatæ utilitatis, ut latiùs *ibidem* invenies resolutum.

D. Franciscum Sarmientum, quem in hac materia Lectori commendo, *selectarum lib. 1. cap. 8.* ubi *n. 13.* ipsummet, quod Covarruvias, observat, & rectè constituit, principem sine causa non posse prædicta facere, & repetit *num. 15.* & *n. 16.* & *17.* & vide *n. 21.* & *22.* ubi eleganter, & maturè probat, Principem habere majorem potestatem in his, quæ publicam utilitatem, aut pietatem respiciunt, quàm in his, quæ in privatorum utilitatem fiunt, in quibus voluntas disponentis pro lege observanda est, & dumtaxat considerari debet, ne aliquid iniquum vel à lege reprobatum contineant, non autem, quòd melius potuissent disponere considerandum est. Quod enim testator voluit, ut ipse inquit, non quod voluisse melius fuisset, est attendendum. Quæ verba sunt proculdubio singularia, & notanda, nec per alios sic in proposito considerata. Vide etiam eundem Authorem *ibidem, n. 24.* & *25.* ubi agit de commutatione voluntatis in aliam causam, vel ad alium modum.

Antonium Gomezium *in l. 40. Tauri, n. 82.* & *n. 86.* & *89.*

Emanuel Suarez *in Thesaur. recept. opinion. lit. P. num. 264.*

Tiberium Decianum *in consilio 88. n. 63. lib. 2.*

Ariam Pinellum *in rubrica, C. de rescindenda venditione, 1. part. cap. 2. ex n. 15. cum sequentibus*, ubi in effectu cum communibus resolutionibus transit, & idem observat, quod Covarruvias, & Sarmientus, in locis anteà relatis, & *n. 19. in fine*, securè affirmat, nec summum Pontificem, nec Principem alium secularem sine causa, testatoris voluntati posse derogare, maximè, ubi vertitur tertii præjudicium: & *eodem num.* atque etiam *n. 18.* agit, qualiter in his dispensatio, vel mutatio impetrari debeat.

Ludovicum Molinam, & Mieres, quem etiam in sumario comèdandum eo duxi, quòd latè ipse loquatur in hac materia, & latiùs se habeat, quàm Molina, multaque congerat, quæ in casibus occurrentibus utilissima esse possunt, Molinam inquam, *de Hispanorum primogeniis, lib. 1. c. 8. ex n. 28.* & *lib. 2. cap. 7. n. 18.* & *lib. 3. c. 3. ex n. 11.* & *n. 20.* & *27.*

Mieres *de majoratu, in initio secundæ partis, ex n. 46.* usque ad *numerum 64.* ubi vide omninò, & ii duo Authores excitant omnia superiora dubia, & causam etiam omnino necessariam in Principe affirmant, nec absque causa, vel pro arbitrio mutationem, aut derogationem voluntatis testatoris fieri posse defendunt.

Mascardum *de probationibus, lib. 1. conclusione 276. in principio*, & *n. 7. 8.* & *9.*

Bonifacium Rogerium *in consilio 2. num. 149. lib. 1.* & *in consilio 2. n. 80.* & *81.* & *n. 19.* & *110. lib. 2.*

Antonium Thesaurum *decisione Pedemontana 37. per totam*, maximè *num. 10.* quo loco inter alia, optimè rgit, an Princeps possit impuberi testamenti factionem concedere, in præjudicium venientium ab intestato, vel aliorum; quibus ex substitutione pupillari jus erat acquisitum, & ibi plura cumulat, & tandem *dicto n. 10.* suam sententiam interponit.

Petrum Magdalenum *de num. testium in testamentis requisito 2. parte, cap. 4. n. 73.* & *n. 79.* & vide etiam *prima part. cap. 22. n. 77.*

Simonem de Prætis, quem, ut vidisti commendavi etiam in summario hujus capitis *de interpretatione ultimarum voluntatum, lib. 1 solutione 13. per totam, folio mihi, 41.* ubi invenies nonnulla necessaria, maximè, an, & qualiter possit Princeps testatoris voluntatem interpretari, ad corrigendum, addendum, supplendum, vel extendendum testamentum, vel illud confirmandum, aut annullandum: & an habeat tantam potestatem in interpretandis testamentis, quantam in legibus interpretandis. Vide etiam eundem Authorem *lib. 4. dubitatione 3. ex n. 18.* usque in *finem dubitationis, folio mihi 427.* ubi latè, & utiliter, an & quando testatorum voluntates, & dispositiones, Principis authoritate mutari possint; vel in aliam, aut consimilem, aut diversam causam, aliumve usum converti; & ibidem rectè in proposito distinguit, & optimè considerat, ut & Sarmientus relatus *suprà* consideravit, an dispositio sit facta in commodum, & usum privatum, vel in commodum, aut usum pium, & publicum, & anteà dictis convenit semper ipsius resolutio, nempe testatorum voluntates tollere, aut mutare Principem non posse, nisi ex justa & publica causa, & vide *num. 29.* ubi dicit unum singulare, videlicet, quòd si à testatore legata sit certa quantitas pecuniarum ad certum opus pium perficiendum, eo completo, & perfecto, si de quantitate relicta aliquid superfuerit, reliquum hoc non debet converti in alium usum pium, sed restitui hæredi, vel legatario, cui fuerat relicta tota quantitas ad opus pium perficiendum, & refert, Angelum, Castrensem, & Alexandrum sic tenentes.

Vide etiam de eisdem quæstionibus, Hartman. Pistorium

rium *lib. 2. quæstionum juris, parte posteriore, capite 4.*

Andream Gaill. *practicar. observat. lib. 2. observat. 56.*

Oddum *in tractatu de in integrum restitutione, part. 2. quæst. 99. artic. 8.*

Jacobum Menochium *in consilio 203. n. 68. lib. 1.* & *in consilio 20. ex n. 30. eodem libro.*

Marcum Antonium Peregrinum, in summario hujus capitis à me commendatum, *de fideicommissis, articulo, 52.* ubi latissimè, atque ex professo scribit de hac materia, & multa congerit utilia quidem, & notatu digna, ex *num. 108.* usque ad *numerum 135.* & *n. 144.* usque ad *finem articuli*, & *n. 117.* cum Communi transit, quòd absque causa non possit Princeps derogare voluntati testatoris; possit tamen ex causa, quæ respiciat publicam utilitatem & *n. 154.* agit, an Princeps possit contra testatoris voluntatem, vel ad ipsius voluntatem habilitare aliquem ut succedat in fideicommisso: & *n. 159.* & *seqq.* an Principis decreto possint commutari relicta in unum usum, in alium, vel una res fideicommissaria in aliam rem.

Marcum Antonium Eugenium *in consilio 50. ex num. 5. n. 23. cum seqq. lib. 1.*

Angelum Matheacium *de legatis*, & *fideicommissis, lib. 2. cap. 12 per totum*, ubi originaliter videas, & omninò, & hic Author in effectu, communi scribentium resolutioni accedit in omnibus, atque ex *n. 16.* quinque principales conclusiones in hac materia proponit, ex quibus perfectè, ut existimat, diluitur dubium præcipuum de potestate Principis circa tollendum jus quæsitum.

Joannem Marcum Aquilinum *in repetitione §. & quid si tantum, legis, Gallus, ff. de liberis & posthumis, in versiculo, Quid enim si aquæ, n. 98.* & *n. 107. cum sequentibus*, usque ad *numerum 117.* ubi agit de intellectu *l. item si verberatum, §. 1. ff. de rei vendicatione*, & *l. Lucius, ff. de evictionibus*, de quibus etiam Fachineus.

Denique vide Andream Fachinæum *controversiarum juris, lib. 8. cap. 63. per totum*, quem in summario hujus capitis ideò commendavi, quòd ipse, sex quæstionibus principalibus omnia comprehendit, quæ in proposito dubio, de potestate Principis circa tollendum jus quæsitum, vel quærendum, videntur præcipua.

Vide etiam & infinitos alios Authores, quos, Deo dante, *lib. 3. cap. 6. harum quotidianarum controversiarum* congeram in unum; ipsi namque, in illa quæstione, an Princeps sine causa possit subditis rei suæ dominium auferre, multa recensent, quæ huic capiti, & materiæ sunt valdè conducibilia, ac eodem loco, Hyppoliti Riminaldi consilii cujusdam specificam mentionem faciam, & ideò multùm commendare decreverim, quòd inter omnes hucusque scribentes, nullum invenies qui in proposito quæstionis prædictæ, sic ex professo, atque eruditè, & magistraliter se habuerit, ut tunc videbis.

CAPUT XXIX.

De Jurisdictione Delegati perpetuanda.

Ad explicationem text. *in l. & quia, in fine, ff. de jurisdict. omn. judic. in c. gratum*, in *c. relatum*, & in *c. licet undique, de officio. & potest. judic. de leg.* in *c. quamvis*, & in *c. si delegatus. eod. tit. lib. 6.* & in *c. ultimo, de officio legati*; diligens equidem, accurata, & nova, vera tamen, atque notanda interpretatio traditur, quâ, ut videbis Lector, adnotantur nonnulla per Authorem, quæ nullibi invenies scripta, etsi Interpretum omnium, atque aliorum traditiones, sive observationes prælegeris, & in effectu res hæc distinctione, & certa resolutione explanatur, quæ velut in tenebris anteà fuisse videbitur.

SUMMARIUM.

1 *Delegantis morte, re integra, delegati jurisdictionem extingui? re non integra, non extingui.*
2 *Et de ratione actum hoc numero per totum.*
3 *Delegatus, si vices suas in totum alteri commiserit sive subdelegaverit, causam sibi commissam, re integra eam reassumere potest, re non integra non potest: & ibidem ratio assignatur.*
4 *In delegatione, quando res dicatur esse integra, vel quomodo integra esse desinat: ubi tres referuntur in proposito dubio sententiæ, contrariaque omninò opiniones; ut hoc numero latiùs adnotatum invenies, & vide* infra, num. 15.
5 *Quarundam Authorum sententiæ, atque interpretationes damnantur.*
6 *Delegati jurisdictio ut perpetuetur, an de jure civili litis contestatio, vel citatio necessaria sit, vel actus citerior etiam citatione sufficiat, quamvis nec citatio, nec litis contestatio interveniat, idque eodem jure civili non expressum, nec etiam clarè diffinitum, ut noviter, & verè hoc numero adnotavit Author.*
7 *Idem etiam nec jure Pontificio explicatum in cap. licet* undique de officio delegati, *constare ex serie ejusdem textus apertè, ut noviter etiam, seu ultra omnes adnotatur hoc loco.*
8 *Nec etiam à Bonifacio VIII. distinctè explicatum, deduci manifestè ex verbis duorum jurium, quæ hoc n. recensentur.*
9 *Cæterùm Urbanum III. & Gregorium IX. Pontifices maximos, distinctè satis, & apertè rem hanc explicasse, & pro perpetuenda delegati judicis jurisdictione, citationem omninò requirere.*
10 *Judicium proprie incipere à litis contestatione, non verò à citatione.*
11 *Text.* in cap. relatum, de officio delegati, *eleganter exornatur, & Lucii III. mens, dilucidè, & melius quàm antea fuisset, enucleatur, & vide* numeris sequentibus.
12 *Text.* in cap. gratum, de officio delegati, *explicatur, & Urbani III. mens declaratur.*
13 *Text.* in cap. licèt undique, de officio de legati, *intelligi debere juxta text.* in cap. ultimo de officio legati, *& in* dicto cap. gratum, de officio de legati, *non vera juxta text.* in d. c. relatum, ejusdem tituli, *nova, & vera Authoris consideratio, in hac materia.*
14 *Ad text.* in d. c. gratum, *nova & vera ratio assignatur, quâ Romanus Pontifex moveri potuit, ut sic decideret.*
15 *Delegati jurisdictionem, de jure canonico per citationem perpetuari, ex veriori, & communiori sententia, & aliorum sententias improbari debere, prout hoc numero advertit Author, idque & de jure Cæsareo similiter obtinere.*
16 *Delegati jurisdictio de jure Regio, an per citationem perpetuetur, vel per litis cotestationem, & ibidem de intellectu* leg. 21. titulo quarto, partita tertia, & leg. 35. titulo 18. eadem partita.

PRo dilucida & singulari præsentis materiæ explicatione, atque ut in futurum vera, & certa hujusce rei resolutio, & dictorum jurium interpretatio haberi possit, nec ampliùs de ipsorum intellectu dubitari valeat; nonnulla equidem adnotanda erunt, quæ ex eisdem juribus velut expressim deducuntur, nec alibi invenientur scripta, sed à me fuerunt longa consideratione præhabita. Et ad rem deveniendo, imprimis, quòd dilucidè magis, & distinctè procedamus, constituere necessarium erit, explorati, certique juris esse, delegantis morte, re integra, delegati jurisdictionem extingui; re non integra, non extingui, per text. *in d. l. & quia. ff. de jurisdictione omnium judicum, in cap. gratum*, in *c. relatum*; & in *c. licet undique, de officio & potestat. judic. deleg.* in *c. ultimo, de offic. legati*,

&